

Nr 353

Av herr **Möller m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.

(Lika lydande med motion nr 597 i Andra kammaren)

I årets statsverksproposition (bil. 10, åttonde huvudtiteln) föreslås under punkt B. d) (80) 76 att riksdagen till »Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco m. m.» anvisar ett förslagsanslag av 1 369 000 kronor.

Vi vill i anslutning till detta anslag fästa riksdagens uppmärksamhet på följande.

Antalet medlemsstater i Unesco har sedan 1950 mer än fördubblats till f. n. 103, och Unescos årsbudget har vuxit från ca 8 till 25 milj. dollar. Verksamheten har samtidigt, trots stora svårigheter för organisationen särskilt beträffande rekrytering av kvalificerad personal, genom gradvis förbättrade arbetsformer och metoder vunnit allmänt erkännande. Icke minst synes Unesco nu spela en stor roll i utvecklingsländernas undervisnings- och utbildningssträvanden.

Förutom genomförandet av konkreta vetenskapliga och pedagogiska projekt har Unescos generalkonferens funnit angeläget att organisationen och dess medlemsstater genom åtgärder för ömsesidigt ökade kunskaper om olika nationers livsformer och kulturer bidrager till förbättrade förutsättningar för ökad internationell förståelse och fredligt samarbete. Det viktigaste projektet inom detta verksamhetsområde är Unescos s. k. Östern-Västernprojekt.

Utförliga redogörelser för detta viktiga projekt, av betydelse såväl för den tekniska biståndsverksamheten som för framtida kontakter mellan västerländska, asiatiska och arabiska stater, har lämnats i tidigare propositioner och motioner. Här skall endast erinras om att projektet avser att skapa och sprida ökad ömsesidig kunskap och förståelse mellan människor i de västerländska och de asiatisk-arabiska kulturområdena. Det har av Unescos övriga medlemsstater omfattats med största intresse och föranlett ett stort antal betydelsefulla insatser. Projektets vikt framstår som uppenbar, bl. a. om man ser det mot bakgrund av den asiatiska befolkningsexplosionen och Asiens och arabvärldens växande internationella betydelse.

Sverige inträdde som medlem i Unesco 1950. Sedan dess har intresset i Sverige för Unescos arbetsområden och förståelsen för verksamhetens bety-

delse starkt ökat. Detta är framför allt uppenbart beträffande hjälpen till u-länderna men kommer också till uttryck i ett växande intresse för aktiv svensk medverkan i av Unesco initierade eller understödda internationella aktioner och organisationer på undervisningens, vetenskapens och kulturrens områden.

Som samordnande organ för Sveriges samverkan med Unesco fungerar Svenska unescorådet. Sveriges möjligheter att utnyttja och tillgodogöra sig värdet av medlemskapet i Unesco beror till stor del på unescorådets möjligheter att följa Unescos verksamhet, att inom Sverige utföra erforderliga utredningar, initiera och informera och att hålla kontakter och samarbeta, särskilt på det nordiska planet, med andra unescoråd. Budgetmässigt är dessa möjligheter f. n. ej mycket större än vid Sveriges inträde i Unesco 1950.

Beträffande svenska insatser i Östern-Västernprojektet har en begränsad medverkan i detta hittills varit möjlig genom enskilda insatser och genom bemyndigande för unescorådet att härför använda besparingar på i runt tal 10 000 kronor årligen på medel till kostnader för Sveriges representation i Unescos styrelse. Anslagsposten härför uppgår till 30 000 kronor. Detta belopp torde emellertid under de resterande fem år Sverige förutsättes vara representerat i styrelsen komma att helt tas i anspråk till kostnader för denna representation.

Mot denna bakgrund uttalade statsutskottet vid 1961 års behandling av Unescoanslaget förhoppningen, att det skulle kunna bli möjligt att ett kommande år utvidga unescorådets verksamhet, varvid främst ett ökat bidrag till Unescos Östern-Västernprojekt torde böra övervägas.

I föreliggande statsverksproposition föreslår statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet en höjning av rådets allmänna anslag med 5 000 kronor, vartill kommer vissa automatiska lönekostnadsökningar. Beträffande medel för medverkan i Östern-Västernprojektet uttalar statsrådet att han icke funnit sig kunna förorda någon höjd medelsanvisning.

Det framstår från vår synpunkt som anmärkningsvärt att Kungl. Maj:t icke ansett sig kunna tillmötesgå riksdagens uttalande i denna fråga.

Beträffande Sveriges medverkan i Östern-Västernprojektet vill vi särskilt understryka följande.

Projektet är ett viktigt folkpsykologiskt komplement till den tekniska biståndsverksamheten, genom att det avser ett *ömsesidigt* kulturutbyte och verksamhet för att skapa ökat kunnande om respektive regioner. Sverige har i detta sammanhang bl. a. fått mottaga bokgåvor och föreläsare från asiatiska länder. Ökat kunnande om Österns folk och deras livsformer blir av allt större betydelse för vår allmänna bedömning av världsläget och för våra kommersiella, kulturella och politiska kontakter med de österländska staterna. Sverige har genom röstning i Unescos generalkonferens enligt re-

geringsinstruktioner i varje fall moraliskt bundit sig för aktiv medverkan i projektet. För de asiatiska staterna torde det ligga nära till hands att beakta graden av sådan medverkan som en måttstock på respektive västerländska staters verkliga intresse för de österländska folkens livsformer och problem. Projektet är tidsbegränsat och beräknas avslutas senast 1966. Sverige har hittills genom bl. a. stipendier inom projektet erhållit mera i bidrag från Unesco än vad vi själva har satsat.

Mot denna bakgrund finner vi det synnerligen angeläget att särskilda medel, med minst 40 000 kronor, nu kan ställas till Svenska unescorådets disposition för angivet ändamål.

Väl synes det finnas anledning att ta upp frågan om ökade anslag också för Svenska unescorådets verksamhet i övrigt. Vid en avvägning i frågan om alltmänt ökade anslag till unescorådet eller enbart för Östern-Västernprojektet har vi emellertid funnit detta projekt av så väsentlig betydelse, att ett medgivande av anslag härför ej bör hindras av andra hänsyn. Det är dock vår förhoppning att Kungl. Maj:t i framtiden i enlighet med riksdagens uttalande 1961 kommer att beakta även unescorådets övriga verksamhet och behoven av ökade anslag för denna som en förutsättning för ett effektivt tillvaratagande av de möjligheter vårt medlemskap i Unesco erbjuder.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer vi,

att riksdagen utöver vad i årets statsverksproposition föreslagits inom förslagsanslaget »Kostnader för Sveriges medlemskap i Unesco» måtte för Sveriges medverkan i Unescos Östern-Västernprojekt anvisa ett belopp på 40 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1962

Yngve Möller

Ruth Hamrin-Thorell

Torsten Bengtson